

JÓZEF MATUSZEWSKI (Łódź)

Inkrustacje polskie w wyrokach łacińskich najwyższego sądu magdeburskiego grodu krakowskiego¹

Wspaniała publikacja Max-Planck-Institut für europäische Rechtsgeschichte objęła 1629 wyroków, z czego 1416 zredagowanych po łacinie, a 213 po niemiecku². Wydawnictwo skierowane jest przede wszystkim do historyków prawa. Wszakże nie może ono również ujść uwagi językoznawców. W tekstach bowiem łacińskich, z lat 1456–1481, a więc jeszcze z doby staropolskiej, znalazło się wiele polskich wyrazów pospolitych, zwłaszcza prawnych. Dodane do edycji indeksy rzeczowe (*Sachregister I* — do tekstów łacińskich oraz *Sachregister II* — do tekstów niemieckich) bynajmniej nie wychwyciły ich wszystkich. Wydaje się więc celowe zestawienie owych terminów, ponieważ stanowią one uzupełnienie do SiStp.

Większość ich już w nim figuruje, znalazło się jednak kilka wyrazów, które tam nie występują, a tym samym stanowią językowe novum. Zauważamy je w zestawieniu drukiem rozstrzelonym. Nie uwzględniono przy tem terminów zlatynizowanych, w rodzaju *kmetho*, *iopula*, *laneus*, *medo itp.*

Zanotujmy ponadto, że obok polskich wyrazów pospolitych *Decreta* zawierają dużą ilość imion własnych (powyżej 500 NO oraz powyżej 300 NM), zebranych w starannych *Personen*³ i *Ortsregister*. W masie stanowią je polskie apelatywy, które awansowały do roli *nomina propria*. Oczywiście są one bez kontekstów, stąd pozostały nie uwzględnione w sporządzonym przez nas zestawieniu.

¹ *Decreta iuris supremi Magdeburgensis castri Cracoviensis. Die Rechtssprüche des Oberhofs des deutschen Rechts auf der Burg zu Krakau 1456–1481*. Wyd. von Ludwik Łysiak i Karin Nehlsen-v. Stryk. Frankfurt am Main 1995.

² Zb., s. XVII.

³ Zauważyliśmy w nim pewne luki, brak np. *Abraham Iudeus* nr 188, *Anna Kyntowa* nr 915, *Niclos (Vagner)* nr 565. Nie zawsze też fortunny podział imion między litery *c* i *k*: *Chuchta* to chyba *Kuchta* a *Czuridlo* — *Kurzydło*.

Wzorem dla niego był SiStp, do którego odsyłamy. Nie uważaliśmy za konieczne powtarzanie za nim znaczeń wyrazów, chyba że to okazało się w paru wypadkach konieczne.

Aż: *partykula w obrębie okolicznika czasu:* usque ad decisionem litis, alias aze do skonczyenia prawa 1474 nr 1329.

Babizna: pro awalibus bonis alias babyszna..., pro eadem babyszna 1476 nr 1414.

Bliźniak: quod gemellus alias blisnek existit 1458 nr 190.

Brakować wybierać: sed brakował testes, dicens: isti sunt dobrzi 1458 nr 197.

Być: tego ma bicz nye vinien 1458 nr 197; sed actor sibi homines reprobavit alias hamował gest 1470 nr 1905; actor fecit articulacionem, alias luprował yest partem adversam 1470 nr 1097; pro XX florenis, quos Nicolaus dictus Mychno... obprecepit alias odkazał gest sibi dare 1471 nr 1151.

Cech: quod si seniores sartorum alias czechi ad fraternitatem eiusdem artis sartorie iuraverunt 1460 nr 317.

Chlebojedźca: Albertus confrater vester pro illo tempore familiam suam alias chlebogedcze intercessit 1471 nr 1146.

Ciotczony: soror matartera alias czyotczona 1456 nr 31.

Cug, cog, cok: et pars respondens in sua responsione in principio admisit actori sequelam alias czug 1460 nr 380; iuxta legacionem prioris vestre sentencie dedit Barbare Gelythowna sequelam alias czog ad docendum suum dotalicium XXX marcarum voluntarie 1461 nr 401; et cum mulier non patitur aliquod testimonium et rea pars misit sequelam parti actrici, extunc si hanc sequelam alias czog deducere audet propria manu 1466 br 801; ad quam responsionem actor parti ree misit sequelam alias czog 1469 nr 1043; quod ex quo pars adversa seu citata testimonium actoris contra se admisit, et sequelam alias czok cani testes tacto sacramento iuraverunt 1478 nr 1482.

Czas: et contra hoc na on czassz non accepit sibi banitum iudicium na pomocz 1458 nr 197.

Dawność: et huius empcionis predicte hereditatis termini prescipcionis alias dawnosczy non preterierunt 1470 nr 1090.

Do: usque ad decisionem litis, alias aze do skonczyenia prawa 1474 nr 1329.

Dobry: sed brakował testes dicens: isti sunt dobrzi 1458 nr 197.

Dół: quod nescivit de foramine doly eiusdem in perdicionem et dampnum actoris 1478 nr 1512.

Dział: actor proposuit super partem ream pro equali parte alias dzalu post uxorem suam, sororem partis ree, que post se dereliquit filium, dicens, quod pars alias dzal est se facta cuilibet 1468 nr 925.

Dziewierz: demum ipsa actrix immediate citare procuravit rywalum suum alias dzewiersza 1470 nr 1106; et eciam Nicolaus maritus et eciam dziewierz eiusdem Hedwigis recognoscunt 1476 nr 1414.

Fordrować: et non est sibi necesse aliquod postulare alias fordrowacz 1465 nr 720; actor tamen iam asserens sibi proiecisce pecuniam minorem partem in comodum per virum eiusdem mulieris, volens utique pro residuo agere alias fordrowacz 1468 nr 1005.

Fryst⁴: quod ex quo iudicium per se accepit sententiam inter partes super inducias alias frist ad bannitum iudicium proximum 1467 nr 858; adversa pars tunc exaudivit eandem querelam et... optavit habere in eadem cause prolongacionem per duas dominicas alias frist ad consiliandum..., extunc ipsa pars adversa ad huiusmodi consiliacionem inducias alias frist duarum septimanarum in eadem causa habere potest 1469 nr 1059; et pars adversa... quesivit, an posset habere frist ad ulteriorem diem..., extunc eadem pars adversa ad huiusmodi frist die longiori potest devenire 1470 nr 1097; sed reus non paruit, sed sui fideiussores paruerunt ortilegium fristu audire voluerunt loco rei, ... extunc adhuc ambe partes... iuxta priorem vestram sententiam a vobis sententiam fristu audire debent 1470 nr 1112; in eo vos causam hanc vobis accepistis ad interrogandum alias na frist 1471 nr 1157; quod si Elena Hannusewa habet in actis vestris iudicialibus informationem ad consiliandum alias na fristh per duas septimanas ad respondendum ortilegio 1477 nr 1478; et idem actor auditis rebus novis a parte adversa postulat ad sex septimanas inducias fristh 1480 nr 1568.

Frystować⁵: Abraham Iudeus scabinos modernos... culpam dedit, quod sibi iniuste terminum suspendissent alias fristowali ..., quia dicti moderni scabini iuste et cum iure eundem terminum suspendissent alias fristowali 1458 nr 188; in termino transposito alias fristowany 1476 nr 1377.

Futterhaus: posuit pecuniam suam ratione propinquitatis pro exempcione hereditatis videlicet futtererhaws 1464 nr 623.

Gościnnny: si domus ista, in qua femina defuncta est, non est hospitalis alias goszczyny 1466 nr 776; si tunc domus ista, in qua inhabitabant, fuit hospitalis alias goszczinni 1468 nr 939.

Grat: que pertinent ad parafernalia alias graty 1456 nr 25; extunc parafernalia alias grati 1456 nr 35; extunc pretacte sorores propinquiores sunt tanquam post fusum huiusmodi res et bona ad parafernalia alias grathi spectancia 1463 nr 528; dicit se dedisse eadem parafernalia alias gerati 1465 nr 687; quod quamvis in primis motibus masculus super masculum pro parapharnalibus alias o grathy agere non potuit 1466 nr 783; actor proposuit contra partem ream pro rebus alias gratt, nominando tamen easdem res, sicut cultrum, gladium, balistam, clipeum etc., que res non grat, sed arma bellica nominantur 1467 nr 913; parafernalia alias grat non habent nomen proprium grat circa vitam alicuius femine, sed potius utensilia et ornatio corporis, primo post mortem alicuius femine aquirunt hoc nomen grat...; extunc lectisternia,

⁴ Termin *Frist* nierzadki również w tekstach niemieckich; obok niego pojawia się raz *Fristung* 1465 nr 680.

⁵ W tekście niemieckim *fristen*, 1464 nr 588.

que pertinebant ad ipsorum proprium lectum cum attinenciis, spectant ad parafernalia, alias ku gratu 1468 nr 939; parafernalia alias gratt, que post mortem matris remanserunt, si sunt filie, propius obtinent quam amitta 1468 nr 961; que bona eadem spectant ad parafernalia alias ku gratu 1468 nr 976; pro suppellectilibus alias grat... pro eisdem suppellectilibus alias gratt 1468 nr 979; que bona non sunt bona hereditaria, sed parafernalia alias gratt 1468 nr 989; tunc etiam ad huiusmodi suppellectile alias grat ipsa awa nullum ius haberet; ...tunc ipsa awa propior esset ad recipiendum eadem suppellectilia alias grat velud post fusum 1468 nr 993; pro vestibis albis, scilicet camisiis, lintiaminibus, velaminibus, mensalibus, tunicis, paliis, pelliciis post Katherine nam, sororem eius germanam defunctam, que res ad parafernalia alias gratty spectant 1469 nr 1037; pro suppellectilibus et untensibilibus domus alias grat 1469 nr 1076; extunc quodcumque concernit suppellectile alias na grath 1480 nr 1547⁶.

Gratowy: ad parafernalia alias ku gratowy 1456 nr 31.

Gwar 1. w znaczeniu poręczenia, zabezpieczenia: inter ipsas partes satisfactio alias gwwar facta est 1456 nr 4; per partes facta est satisfactio alias gwar 1457 nr 97; quod bona ista, que sibi per partem adversam essent obligata, in sua satisfactioe alias w gwarze tenuisset et possedisset anno et die etc. 1459 nr 230; et desuper fecit satisfactioem alias gwar 1459 nr 251; nulla tamen satisfactioe desuper facta alias gwar 1460 nr 294; et in tercio iudicio primo manifestacio querele cum satisfactioe alias gwar facta est 1460 nr 367; quod ex quo in qualibet causa, que coram iudicio fuerit proposita, due sunt satisfactioes alias gwar, cum quis eas ab alio sibi fieri affectaverit, prima fit post insinuacionem querele, alia autem post querelam, et quelibet satisfactio habet suum proprium ius et significatum, ideo et presens satisfactio, quam pars citata a parte citante sibi fieri affectat, eadem sibi de iure est facienda 1461 nr 416; satisfactioe alias gwarem simpliciter partes ligate sunt, extunc procurator actorum ad meliorandam causam ipsorum devenire non potest, nec etiam est necesse satisfactioem alias gwar fideiubere 1465 nr 724; quam promulgacionem satisfactioe alias gwarem ligavit; quam expressit in promulgacionem satisfactioe alias gwarem ligatam 1466 nr 784; licet pars respondens exaudita promulgacione satisfactioem affectavit alias gwar 1467 nr 803; licet tamen qualibet pars post querelam et responsionem stans replicare potest, sed non meliorare querelam post satisfactioem alias gwar 1466 nr 811; et ex quo talis promulgacio ipsius actoris non est ligata satisfactioe alies gwarem 1470 nr 1103; ideo cum Katherine iuramentum ad prestandum fuit decretum per vos, quod et suscepit satisfactioe alias gwarem ligatum pro illa vice, in duabusque septimanis ultra gwar aliam causam in subsidium, sibi nolens iurare 1468

⁶ Wyraz występuje także w wyrokach redagowanych po niemiecku: Niclos Slopot geclagit hot... umb etliche gerethe, das im genommen wer an gerichtes hulffe..., dasselbe gerethe, das im genommen wer an gerichtes hulffe..., dasselbe gerethe wedir eyn czu legin 1465 nr 723; was solchis geretes her suchin welde in seynir clage 1466 nr 757; Zundir was das ir cleydir und gortil und andir ir gerethe, so das nicht gerade ist, zundir farinde guth 1468 nr 927.

nr 1019; pars adversa super has querelas suam iam fecit responsionem gwar ligata..., sed primo post responsionem partis adverse gwarque ligata registrum in subsidium recipere vult, extunc ad hoc devenire non potest, ex quo prius ante gwar sibi hoc in adiuvamen non recepit *1470 nr 1101*; et ex quo talis promulgacio ipsius actoris non est ligata satisfacione alias gwarem *1470 nr 1103*; si querela... non est satisfacione alias gwarem ligata *1470 nr 1113*; extunc dictam satisfacionem alias gwar sibi facere tenebitur *1473 nr 1284*; super quam ipsorum querelam facta est satisfacio alias gwar *1474 nr 1300*; racione cuius dotalicii ei decem marcas in domo suo assignavit, quam teneret in gwar *1477 nr 1436*.

2. *w znaczeniu posiadania*: et ex quo pars citata palium eundem sua habet in possessione alias w gwarze *1459 nr 229*; quod ex quo dominus Stanislaus... eadem bona habet in sua potestate alias w gwarze et in sua dicit responsione *1471 nr 1183*; femina, que recepit (sex marcas) in suum gwar *1475 nr 1337*; quod ex quo gener domine actricis induxit paratas pecunias in suam potestatem alias w gwar *1476 nr 1415*; eadem relicta tenet agrum in sua possessione et tenuta alias in suo gewere *1481 nr 1626*.

Hamować: et nemo eos abstavit alias hamował *1463 nr 566*; sed actor sibi homines reprobavit, alias hamował gest *1470 nr 1095*.

Harras: palio brunatico harras *1468 nr 945*.

Hergeweth: extunc ipsa propinquior erit... obtinere eorundem bonorum medietatem, tam mobilium quam eciam immobilium, preter hergeweth, quam ipse Stanislaus actor... Sed tamen arma bellica alias hergeweth ipse Stanislaus actor propinquior est obtinere quam ipsa Margaretha nowerca *1476 nr 1390*; pars agens istud vestrum decretum pro isto hergeweth suscipere noluit, ... extunc ipsa Streckussowa... iurabit, quod non habet istud hergeweth ad pecuniam taxatam, et a solucione hergeweth libera erit et soluta *1476 nr 1401*⁷.

Iściec: quod ex quo quiditor primus alias gyszczecz domus eiusdem ademit eandem viam..., que domui sue adiacebat et eandem adenavit dicte domui *1474 nr 1324*.

Iścina: quod prius bona capitalia alias gyszczina ei ad manus devenire deberent, antequam aliquid contrarii pati deberet *1460 nr 331*.

Jarzyna: extunc ipsa Anna... easdem segetes, annonas et blada, alias ozyminy et jarzini, de eodem laneo agri et seminata pociori iure tollere et recipere debet *1473 nr 1259*.

Korzysny: et ideo si que parcium contra aliam pro re furti alias o korziszna vel qualicunque querere habeat *1480 nr 1587*.

Krnąbrnie: contra quod decretum vestrum nichil locutus est, sed a iudicio discessit temerarie alias crambnrnye *1464 nr 601*; violenter alias crambnrnye *1464 nr 613*.

⁷ W wyroku zredagowanym po niemiecku czytamy: idoch zo wo man dritteyl gebit, do ist nicht gerade, do kan ouch keyn hergewet seyn *1467 nr 900*.

Ku: sed ad parafernalia alias ku gratowy 1456 nr 31; extunc lectisternia, que pertinebant ad ipsorum proprium lectum cum attinenciis, spectant ad parafernalia, alias ku gratu 1468 nr 939; que bona eadem spectant ad parafernalia alias ku gratu 1468 nr 976.

Lico: pars respondens dicit in sua responsione, quod hoc apparatus alias lycze sibi in cameram ipsius calumpniose sit impositum tempore, quo ipse pascebat gregem foris civitatem et quod in domo tunc temporis non fuisset 1463 nr 555; iste pannus..., furtive abstractus, non remansit ita integer, sicut subtractus est, sed tunice sunt preparate, extunc tales tunice non possunt esse testimonium alias lycze 1466 nr 768; ipse Nicolaus... non est adductus cum certa nota alias s lyzem furticini ad presenciam iudicii vestri baniti 1476 nr 1376.

Licować: quod ex quo Martinus Slaby hos ortulanos... diffamare audebat in eo, quod cum servo domini procuratoris apud ipsos publicavit alias liczowal suum amissum 1461 nr 388.

Litkup: ex quo actor solus de per se pro isto orto... mercipotum alias lythcub benedixit, eundem et bibit 1462 nr 448 et econtra pars adversa dicit, quomodo actor... fuisset presens circa vendicionem et indicacionem mercipotus, alias przy lythkupy 1464 nr 619.

Litkupnik: dictus Florianus respondit negando, sed hoc, quod teneret, dixit se emisse, exhibens se hoc docere velle mercipotariis alias lykupnyky 1461 nr 399; ipse reus pretactus evictores statuere non potuit..., petens ulterius sibi dari ad mercipotatores alias na lytkupnyky 1469 nr 1086.

Luprować⁸: quod si causa ista... ante querelam prius extat promulgata alias luprowana 1466 nr 800; quod ex quo actor fecit articulacionem, alias luprowal yest contra partem adversam 1470 nr 1097.

Luprunk⁹: Nicolaus, pars respondens, ab amitta sua promulgacionem alias luprung audire affectavit, et ipsa sibi promulgacionem fecit 1456 nr 60; quod actor pro eo et ex eo... in expressione querele alias luprunck tantum grossos cum uno obulo expressit 1461 nr 424; Nicolaus Puschik exaudita promulgacione alias luprunck 1464 nr 624; ...reperimus, quod promulgacio alias wszyawyeny vel luprunk facta est 1465 nr 688; ...pars respondens exaudita ante querela alias lawperung affectavit satisdacionem ab actore 1465 nr 740; Georgius de Vislicia, actor, promulgacionem alias luprink deduxit super Martinum Czusla pro viginti marcis pecuniarum 1466 nr 784; pars adversa... post hoc decretum affectavit insinuacionem alias luprung 1479 nr 1538.

Macierzyszna: ipse Mathias Soszna, actor, ...neque eciam pro materitate alias a macierzyszna, neque pro avitate impedivit, sed siluit per tot annos 1472 nr 1222.

Mieć: z inf. w znaczeniu musieć: tego ma bicz nye vinien per iuramenta 1458 nr 197.

⁸ *Laupern* nierzadkie w tekstach niemieckich, por. *Sachregister II*.

⁹ *Lauperung* również nierzadkie i w tekstach niemieckich.

Na: eciam suam pecuniam viceversa alias na wstecz ad ius supremum ponere se exhibuit 1458 nr 151; contra hoc na on czassz non accepit sibi banitum iudicium na pomocz, sed brakowal testes 1458 nr 197; ipsa se offerens pecuniam suam denuo ponere ad ius supremum alias na wstecz 1459 nr 271; Petrus... pecuniam suam retrorsum alias na wstecz ponere voluit., volens reformare 1464 nr 611; in eo vos causam hanc vobis accepistis ad interrogandum alias na frist 1471 nr 1157; extunc quodcumque concernit suppellectile alias na grath, iuxta iuris Maydeburgensis ritum, hoc sorores germane propinquiore sunt obtinere 1480 nr 1547.

Najem: actor hanc domum... in sua convencione alias w nayem tenet et possidet 1460 nr 372.

Nie: tego ma bicz nye vinien per iuramenta 1458 nr 197; ipse Mychno ...istos XX florenos non obprecepit, alias nye odkazal sive przykazal 1471 nr 1151.

Niestocie: non sunt proclamati, uti iuris est, sed ipsi inculpati proclamaverunt dicentes: nyestocz, quod iste minus iuste super nos proiecit signa furticinii 1467 nr 899.

O: quod quamvis in primis motibus masculus super masculum pro paraphernalibus alias o grathy agere non potuit 1466 nr 783; si que parcium contra aliam pro re furti, alias o korziszna vel qualicunque querere habeat, faciat sibi, quod iuris ordo requirit 1480 nr 1587.

Obwieść: Katherina circumducens braseatorium alias obwiodla duobus consulibus et duobus scabinis 1468 nr 1020.

Odgrodzić: quod ex quo pars adversa in sua responsione allegat fatendo, quod iste medius ortus..., non esset divisus in separabilibus, alias othgrodzen eiusdem domus et hereditatis 1464 nr 617.

Odkazać: Nicolaus Grzecz, actor, proposuit in querela contra Nicolaum Bylina... pro XX florenis, quos sibi Nicolaus dictus Mychno... obprecepit alias odkazal gest sibi dare, extunc ipse Nicolaus Bylina tenetur in responsione sua fateri vel negare..., quod ipse Mychno... istos XX florenos non obprecepit, alias nye odkazal sive przykazal sibi dare iuxta vestrum decretum 1471 nr 1151.

Odpieranie: quomodo actor... proclamacionem audiens... et fuisset presens circa vendicionem et indicacionem mercipotus ...et circa resignacionem primam et secundam nullam faciens repulsionem alias othpyranya..., extunc eadem pars adversa propinquior est circa suum forum permanere 1464 nr 619.

Odprawa: extunc pars agens propior est docere... ad patrimonium eius indivisum..., quam quod pars rea contra eam obtinere ob expedicionem alias odprawą 1467 nr 844.

Odprawić: parte respondente instante responsione sua, dicens, quod actrix esset expedita alias odprawiona de bonis istis... 1467 nr 844.

Odumorek: Gregorius cum sororibus suis proposuit pro bonis demortuis alias odumorek, que Iohannes Kunek recepisset post patrem et patrum ipsorum 1467 nr 917.

Odzierżec: volens hoc obtinere alias odzierzecz 1467 nr 844.

On: na on czassz 1458 nr 197; iam est exclusus alias wirugowany in dorso alias w tyl yego 1475 nr 1341.

Oprawa: quod talis commutacio per ipsos cum fratre iuniore facta est post primam relevacionem iuris alias oprawą prawa 1469 nr 1047.

Oprawić się: quod si fratres seniores, Iacobus et Iohannes, vendiderunt hanc hereditatem totam, fraterque iunior oprawiwssy ssye iure lucratus est hanc hereditatem 1469 nr 1047.

Orzeczenie: quod si actor et reus dederunt potenter ad manus consulibus facere edictum alias orzeczenie in causa inter vos vertente 1469 nr 266.

Osiwek: iterum secundario recepit medietatem seminalium de laneo alias oszewki 1456 nr 13; et actor sine voluntate et consensu eiusdem partis respondentis seminavit in eodem agro, tunc et seminata, alias oszywek eadem deperdere debet 1465 nr 703.

Ozimina: extunc ipsa Anna... easdem segetes, annonas et blada, alias ozyminy et jarzini de eodem laneo agri et seminata pociori iure tollere et recipere debet 1473 nr 1259.

Ozór: ipse actor in presencia vestri iudicii baniti appellavit lingwam alias oszorem partis adverse 1470 nr 1096.

Pamiętka: et Iacobus tamquam antecessor dixit coram iudicio vestro bannito hic alium antecessorem statuere in sex ebdomadis in die ulteriori, et non statuit nec aliquam mencionem alias pamyonthke de evictore fecit 1476 nr 1363.

Piątasszosta: extunc eadem Machna adhuc potest habere ad alium procuratorem ad primas duas, ad secundas duas et ultra ad piotasszosta septimanas 1468 nr 938.

Plótno: et in continenti actor transiens ad cameram, recipiens pelliceam muliebrem, proiciens super unum, postmodum cum ducti fuerunt ad cippum, proiciens peciem tele alias wal plotna super alium 1467 nr 899.

Po: quod ex quo nobilis Neza perquerulavit contra et adversus Stanislaum Iankowsky, generum suum post Hedwigim, uxorem ipsius Stanislai iam defunctam, post manum mortuam consobrinam alias po wnącze, pro lectis-terniis 1468 nr 953.

Pod: quod si hic homo detentus..., cum detentus erat et ductus ad viceadvocatam et septem iuratos, recognovit coram eisdem... se furasse Petro Ianusszowicz unum bovem cum anphora pecuniarum in szczopa, alias pod wirschem 1460 nr 351.

Podeszwa: et super eadem medietate muri poterit edificare, edificiaque sua et tramites alias podeszwi locare 1475 nr 1360.

Pogadlny: et in eo sententia vestra pogadlna¹⁰ est cassa 1470 nr 1087.

¹⁰ Lekcja niepewna, występująca jeden jedyny raz na setki fraz typu: *et in eo sententia vestra est cassa*. Czy przypadkiem nie chodzi o siedem lat później pojawiającą się NM: (*ad ius*) *Bogadlne* 1477 r. nr 1449?

Pokup: extunc post talem expurgacionem ipse Martinus Duc luat penam, hoc est pokup, XXX solidos, eidem Martino Zymni 1467 nr 894.

Pomoc: et contra hoc... non accepit sibi banitum iudicium na pomocz 1458 nr 197/

Pomocny: idem Stanislaus a iudicio frivoliter recessit, nullam sibi accipiendo rem subsidialem alias pomoczney rzeczy, neque licenciam 1469 nr 272.

Poruszyć: quod si ista causa... tangit bona mobilia, videlicet poruschone, et non hereditatem Hedwigis 1469 nr 1033.

Posag: pro dotalicio alias o poszag 1456 nr 12; domina Katherina dicit se recepisce a fratribus suis XIII marcas sui dotis alias posagu 1460 nr 360.

Powodny: quod ex quo pars povodna... non accepit sibi banitum iudicium na pomocz 1458 nr 197.

Powód: quod ex quo actor alias powod querulatus est super suos awunculos partem hereditatis post matrem suam 1458 nr 133.

Prawo: talis comutatio per ipsos cum fratre iuniore facta est post primam relevacionem iuris, alias oprawą prawa 1469 nr 1047; extunc eadem mater non debet de eadem domo exire usque ad decisionem litis, aze do skonczenia prawa 1474 nr 1329.

Przekonać: extunc eadem pars rea... propior est mettercius... evadere..., quam quod ipsum pars agens convincere alias przekonacz posset 1469 nr 1057.

Przekop: et Nickel penes eundem agrum apposuit et suscepit labores alias przecopi, quas sibi pensat et onerat sicut tres marcas 1464 nr 579.

Przy: et fuisset presens circa vendicionem et indicacionem marcipotus alias przy lythkupy 1464 nr 619.

Przykazać: quod ipse Mychno... istot XX florenos non obprecepit, alias nye odkazal sive przykazal sibi dare 1471 nr 1151.

Przyrodni: quod ad bona immobilia et mobilia hereditaria, ad illa soror paternalis germana alias przyrodna est propinquior 1456 nr 31; quod ex quo Albertus... istud molendinum... tenet et possidet post suum defunctum medium fratrem alias przyrodnym 1461 nr 426; quod Stachna... propinquior est hunc agrum invadiatum... post avum et post patrem exemere, quam pars rea post avunculum alias przyrodny dictam Stachnam ab eodem agro posset quoquomodo amovere 1462 nr 479; utrum filius post matrem an soror nativa alias przyrodna post sororem talia paraphernalia... obtinere possit; extunc propior est soror nativa post sororem obtinere ea, quam filius post matrem 1466 nr 783.

Przymierać: qui filiastrum ipsius matri sue admortui sunt alias przyumarli 1469 nr 1048.

Radziecki: quod ex quo pars povodna, exaudiens skazanye radzeczske, quod contra quemlibet consulem mettercius tego ma bicz nye vinien per iuramenta 1458 nr 197.

Rodzony: Stanislaus existens ex patruelibus germanis alias strynich rodzonich 1461 nr 438; Dorothea existens ex patrualibus germanis alias strzycznych rodzonich eiusdem defunnncti 1462 nr 444.

Rozsiewek: eidem Nickel decrevistis et adiudicastis in eodem agro semencium alias roszyewek per ipsum seminatum antequam annus et dies preterit 1464 nr 579.

Rucha: quod ex quo actores querunt redimiculum alias rucha a cittato post fusum, extunc... ad tale redimiculum, hoc, quodconque remansit post filiam defunctam, citati sunt propinquiore 1475 nr 1357.

Rug: et ex post vicini ville facta emundacione alias rug ipsum Gregorium in eo facto culpabilem declaraverunt 1460 nr 350; quod ex quo Stanislaus, concivis vester, actor, hanc infamiam, quam coram domino capitaneo coramque dominis consulibus, magistris artificum ac generali coram examine, vulgariter w rugu, Iacobo Drigali, protunc consuli, ...inpinxit ipsum infamando 1462 nr 454.

Rzecz: Idem Stnislaua a iudicio frivoliter recessit, nullam sibi accipiendo rem subsidialem, alias pomoczney rzeczy 1459 nr 272.

Się: Fraterque iunior, oprawiwssy ssye iure empto, lucratus est hanc hereditatem 1469 nr 1047; Iohannes Barchanek et Petrus Suchta invicem consenserunt alias swolili szye coram vobis super Stanislai de Vislicia recognitionem 1470 nr 1136.

Skazanie: quod ex quo pars povodna, exaudiens skazanye radzeczske, quod contra quemlibet consulem mettercius tego ma bicz nye vinien per iuramenta 1458 nr 197.

Skończenie: extunc eadem mater non debet de eadem domo exire usque ad decisionem litis, alias aze do skonczenia prawa 1474 nr 1329.

Stary: quod ex quo reus in sua responsione non negat se sorores suas..., dicens se habere ad senes alias starsze 1468 nr 1013.

Strona: quod si notum est scabinis, ad quos pars adversa se traxit, et testificantur, quod ipsa pars adversa alias strona... in domo advocati a mane usque ad meridiem stetit et voluit prestare iuramentum 1460 nr 371.

Stryczny: Dorothea axistens ex patruelibus germanis alias strzycznich rodzonich eiusdem defuncti 1462 nr 444.

Stryjny: Stanislaus existens ex patruelibus germanis alias strynich rodzonich 1461 nr 438.

Szczebrzuch: extunc illa parafernalia alias szcebruch... per medium sorori seniori cedunt 1456 nr 52; quod ex quo actores querulantur superlectilia alias szcebrzuchy, ut duas marcas 1457 nr 121.

Szepszelink: et super hec eciam memoriale posui alias szepszelink 1462 (?) nr 501a.

Szopa: quod si hic homo detentus..., cum detentus erat et ductus ad viceadvocatatum et septem iuratos, recognovit coram eisdem... se furasse Petro Ianusszowicz unum bovem cum anphora pecuniarum in szopa alias pod wirschem 1460 nr 351.

Szósty: extunc eadem Machna adhuc potest habere ad alium procuratorem... ad secundas duas et ultra piotasszosta septimanas 1468 nr 938.

Ten: quod contra quemlibet consulem mettercius tego ma bicz nye vinien per iuramenta 1458 nr 197.

Tyl: et hoc quod iam est exclusus alias wirugowany in dorso alias w tyl yego, hoc sibi minime nocere potest 1475 nr 1341.

Uchować: ex quo pars respondens dicit eosdem equos... emisse in villa Ladomirowa ab homine, qui eosdem equos conservavit alias uchował 1473 nr 1240.

Upaść: extunc talis probacio ...non potuit fore banitum iudicium, sed pocius in causa sua cecidit alias upadł 1466 nr 762.

W: in sua satisdacione alias w gwarze 1459 nr 230; quod ipsa Anna eosdem tres fertones habet in sua possessione alias wy werze 1460 nr 333; quod ex quo actor hanc domum... in sua convencione alias w nayem tenet et possidet 1460 nr 372; hanc infamiam, quam coram domino capitaneo coramque dominis consulibus, magistris artificum ac generali coram examine, vulgariter w rugu 1462 nr 454; quod ex quo dominus Stanislaus velud pars rea eadem bona habet in sua potestate alias w gwarze 1471 nr 1183; et hoc quod iam est exclusus alias wirugowany in dorso alias w tyl yego 1475 nr 1341; quod ex quo gener domine actricis induxit paratas pecunias in suam potestatem alias w gwar 1476 nr 1415.

Wal: et in continenti actor transiens ad cameram, recipiens pelliceam muliebrem, proiciens super unum (furem), postmodum, cum ducti fuerunt ad cippum, proiciens peciem tele alias wal plotna super alium (furem) 1467 nr 899.

Wiano: quod si vestra in civitate utimini antiqua consuetudine in terra Russie tenta, in qua terra non est dos neque dotalicium alias wyano, et ubi non datur dos, ibi eciam non datur suppellectile alias grąt 1468 nr 993.

Wera: *posiadanie*: quod ipsa Anna eosdem tres fertones habet in sua possessione alias wy werze 1460 nr 333.

Wierzch: quod si hic homo detentus..., cum detentus erat et ductus ad viceadvocatum et septem iuratos, recognovit coram eisdem ...se furasse Petro Iunusszowicz unum bovem cum anphora pecuniarum in szczopa alias pod wirschem 1460 nr 351.

Wilkierz: si autem petitionem seu arbitrium alias wilker... habetis..., tunc contra illud nichil dicimus 1457 nr 129.

Winien: quod ex quo pars povodna exaudiens skazanye radzeczske, quod contra quemlibet consulem mettercius tego ma bicz nye vinien per iuramenta 1458 nr 197.

Wnućze: de residuis autem bonis hereditariis Nicolai Iacobus ...propinquior est consequendis, quam nepotes alias wnączatha Nicolai 1480 nr 1556.

Wnuczka: quod ex quo nobilis Neza perquerulavit contra et adversus Stanislaum Iankowsky, generum suum post Hedwigim, uxorem ipsius Stanislai iam defunctam, post manum mortuam consobrinam alias po wnączze, pro lectisterniis... 1468 nr 953.

Wnuke: quod Pyechna ...quedam paraffernalia domusque suppellectilia, que ei placuerunt, recepit, reliqua vero Iankoni, suo nepoti alias wnąkw dedit 1462 nr 487.

Wolny: quod ex quo Nicolaus Grzymala... taliter respondit, quod nulla alia bona dicta volne tenet 1457 nr 76.

Wspowiedzenie: et econtra pars adversa dicit, quomodo actor ...proclamationem audiens alias wspowyedzyenye vendicionis eiusdem hereditatis, et fuisset presens circa vendicionem ...et circa resignacionem primam et secundam, nullam faciens repulsionem..., extunc eadem pars adversa propinquior est circa suum forum permanere 1464 nr 619.

Wstecz: Paulus cum fratre suo eandem sententiam pro iure non suscipiens eciam suam pecuniam viceversa alias na wstecz ad ius supremum ponere se exhibuit 1458 nr 151; Agnetha legacionem eiusdem iuris supremi sentencie cupivit sibi legi, et cum lecta extat, ipsa se offerens pecuniam suam denuo ponere ad ius supremum alias na wstecz...; cumque idem terminus advenisset, ...Agnetha... suam pecuniam ponere non curavit, alia introiciendo... 1459 nr 271; dominus Petrus... volens explicari de evacuacione domus, pecuniam suam retrorsum alias na wstecz ponere voluit, volens reformare; extunc ad hoc de iure admitti debuit 1464 nr 611.

Wwodzić: ...ibique in sua proposicione dixerunt quendam Swentoslaum, maritum ipsius Margarethe, esse introductorem alias wwodzen 1464 nr 568; et pater ipsius fuit introductor alias wwodzen in bona eadem 1464 nr 627;... quod Stanislaus Walek fuit inductus alias wodzyen in bona uxoris sue...; quod Stanislaus Walek inductus fuit alias wodzyen in bona uxoris sue 1478 nr 1482.

Wyposażyć: si awnculus matrem eiusdem Margarethe per certam summan in paratis pecuniis exdotavit alias wyposzazyl, extunc eandem summam dicta Margaretha econverso inportare tenetur 1456 nr 55; Stanislaus respondet, dicens, quod ipse cum patre et fratribus expedivisset alias wiposazil sorores suas 1468 nr 1013.

Wyprawa: nobilis Neza perquerulavit... pro lectisterniis, puta plumaticis, lintiaminibus et ceteris in querelis contentis expedicionis alias wyprawi 1468 nr 953.

Wyprawić: percepimus, quod Adam, vicinus vester, filium dictum Albertum et filiam Stachnam in vita secundum posse suum expedit alias wiprawil, ita quod quelibet pars pane suo utebatur 1467 nr 904.

Wyrugować: et hoc, quod iam est exclusus alias wirugowany in dorso alias w tyl yego, hoc sibi minime nocere potest 1475 nr 1341.

Wzjawić: quod ex quo advocatus et scabini testificantur, quod Agnes per suum causidicum non nominavit alias wzyawila dampnum, sed perdicionem factam ei ratione repperussionis aut repulsionis de dotalicio... 1467 nr 833.

Wzjawienie: eciam in scriptis vestris prioribus reperimus, quod promulgacio alias wszyawyenye vel luprunk facta est 1465 nr 688.

Z: quod ex quo ipse Nicolaus, pars respondens, non est adductus cum certa nota alias s lyczem furticini iudicii vestri baniti 1476 nr 1376.

Zachodźca: quod ex quo prefatus Stephanus... suos duos equos in iure vestro prestitit et arestavit apud predictos negociatorem, Mathiam et Nicolaum, ...et ipsi exaudientes querimoniam ceperunt eis ad venditorem, alias do sachoczczę Cracoviam 1472 nr 1219.

Zadać: ex quo civis de Chanczini boves emit apud civem Lelowiensem et duos florenos ei super forum dedit alias zadal et in loco certo debuit sibi solucionem facere residui, quam non fecit, sed sibi boves abscessit 1481 nr 1596.

Zadawek: quod ex quo mulier vult perdere primam solucionem sex marcarum alias zadawek 1475 nr 1346; ex quo actor contraxit forum pro domo et recepit peditamentum alias zadawek, indeque forum reiecit et infregit, volens se de domo intromittere... 1477 nr 1476.

Zamieszać: et causa eciam aliquomodo inmixta est alias zamyschana 1468 nr 992.

Zapóńcza: pro quinque porcionibus parafarnalibus, videlicet palio brunatico harras, palio viridi coloris ex panno endromada XXX anulis, monili alias zaponicza, que sibi, actrici, cedere debent post mortem matris 1468 nr 945.

Zawieść: quod partem suam huius hereditatis... ipse Laurencius bene inducere alias zawiesz potuit genero suo 1469 nr 1069.

Zdechnąć: de eisdem equis unus in valore XXVIII florenorum interiit alias zdechl 1467 nr 848.

Zguba: sed dicti consules non fatentur, quod dicta pars adversa coram ipsis recognovisset, eciam quod eidem actori pro aliquo dampno sive perdicione alias zgubi promisisset, sed ipse actor eosdem VII florenos zgubi eidem adverse parti negat, tunc et ipsa pars adversa... pro premissis VII florenis zgubi... actorem evadere potest 1461 nr 410.

Zjawienie: cum actor contra et adversus reum coram domino advocato sue verele manifestationem alias zwyawene fecerat 1480 nr 294.

Zostać: sed circa sentenciam consulum zostacz ma 1458 nr 197.

Zwolić się: quod ex quo ambe partes... invicem consenserunt alias swolili szye... super Stanislai de Vislicia recognitionem 1470 nr 1136.

Żałować: prout Mathias querulatus est alias zalował 1464 nr 613.

